

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА
ЗЯЗЮНА
ВІДДІЛ ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ

ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ
ЛАБОРАТОРІЯ ВИХОВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО РИНКУ ПРАЦІ

ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів
ХІ Всеукраїнських психолого-педагогічних читань,
присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора
Федоришина Бориса Олексійовича

Київ-2021

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №5 від 31 травня 2021 року).

Рецензенти:

Хомич Л. О. – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Охріменко З. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач лабораторії виховання готовності до ринку праці Інституту проблем виховання НАПН України.

Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів XI Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича / за ред. О. В. Радзімовської. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2021. 153 с.

У збірнику матеріалів представлено праці психологів, педагогів, освітян-практиків з актуальних проблем сьогодення, зокрема: висвітлені питання про важливість профорієнтації у сучасному процесі соціально-професійного розвитку особистості, проблеми професійної орієнтації та особистісно-професійного розвитку різних соціально-вікових категорій населення України, особливості проведення профорієнтаційної роботи в умовах дистанційної освіти.

Адресовано педагогічним працівникам, науковцям, практичним психологам, соціальним педагогам, а також студентам, батькам, волонтерам.

---

human-capital-trends-report.html

ПРОФАЙЛІНГ В СОЦМЕРЕЖАХ: ПРОФЕСІЙНІ ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Вінник Н. Д.

У світі багато цікавих професій, одна з них – верифікатор (або профайлер). Це фахівець з безконтактного визначення брехні. Історія профайлінгу бере свій початок в далекому 1888 році, коли англійський хірург Томас Бонд склав психологічний профіль і описав особистість невловимого Джека Різника. Тоді термін «профайлінг» (профілювання) вживався в контексті складання пошукового психологічного портрета (профілю) невідомої особи за слідами на місці злочину. Результатом роботи профайлера в даному напрямку є кримінальний профіль, в якому описані особистість і поведінка злочинця і жертви в ключі вчиненого злочину або серії злочинів.

Однак в даний час профайлінг став використовуватися більш широко і активно застосовується в тих випадках, коли потрібна швидка оцінка особистості та її основних характеристик для прикладного використання цих знань з метою побудови ефективної комунікації. Профілювання особи здійснюється на основі комплексної оцінки її вербальної і невербальної поведінки, що при правильній підготовці дозволяє скласти детальний психологічний портрет людини, який повністю відображає всі найважливіші аспекти її особистості.

Отже, тіло людини – це мультисигнальна система зі своєю мовою, яку можна навчитися читати. Відомо, що в ході будь-якого комунікативного контакту ми отримуємо 93% всієї інформації по невербальних каналах і тільки 7% з вербальних. Так, 26 вересня 1960 відбулися знамениті теледебати між

кандидатами в президенти США Джоном Фіцджеральдом Кеннеді і Річардом Ніксоном. Ніксон був хорошим оратором, більшість радіослухачів віддали перемогу йому. Однак телеглядачі присудили беззастережну перемогу Кеннеді. У чому ж справа? Все вирішила невербальна поведінка. Ознаки втоми і стресу (облизування губ, млява міміка, невпевнена нелогічна жестикуляція) підвели Ніксона.

Сьогодні прикладні технології профайлінгу успішно застосовується там, де ми стикаємося з «людським фактором» – в кадровій роботі: консалтингу, управлінні, оцінці, навчанні та розвитку персоналу; в діловій комунікації – продажах, переговорах і презентаціях; в зв'язках з громадськістю та масових комунікаціях, в створенні відносин і сімейному житті. Розвитку профайлінгу сприяли такі вчені як Ч. Ломбозо, Е. Кречмер, К. Гросс та ін.

Так, дослідження німецького психіатра Е. Кречмера показали, що існує висока кореляція між будовою тіла, типом особистості і схильністю до антисоціальних вчинків. Вчений виділив чотири конституціональних типи і, найбільш найімовірнішу поведінку у кожного з них:

1. Людина, що володіє астеничною статуєю, тобто худорлява, з довгими кінцівками, тонкою шиєю, прямокутним тулубом була схильною до крадіжок і до шахрайства.

2. Володар атлетичної конституції, а це трикутний тулуб, масивна шия, добре розвинена м'язова маса – мав схильність до насильницьких злочинів.

3. Пікнічна статура – короткі кінцівки, круглий тулуб, низький зріст, схильність до ожиріння. Власник такої будови тіла схильний до шахрайства, в рідкісних випадках може вдаватися до насильства.

4. Так само існує варіант змішаного типу статури, при якому людина схильна і до крадіжки, шахрайства, так і до насильницьких злочинів.

Слід зазначити, що психологічний профайлінг є напрямом психології, який вивчає методи виявлення викривленої (спотвореної) або прихованої (замовчуваної) людиною інформації. Наприклад, що може розповісти про людину профіль у соціальній мережі?

Ви навіть не уявляєте скільки інформації видаєте про себе просто створивши сторінку в таких популярних в наш час соціальних мережах! І навіть не обов'язково викладати певну кількість фотографій і заповнювати детальну інформацію. Всі ми хочемо створити певне враження про себе, заповнюючи нашу сторінку. І, як правило, зробити те саме бажане враження на звичайних людей цілком вдається, це не складно. Але досвідченому профайлеру часто досить 3-5 хвилин, щоб скласти реальний психологічний портрет будь-якого користувача в будь-якій соціальній мережі.

Як таке можливо? Уже давно існують і успішно застосовуються різними структурами методи «читання» людини на основі всього лише профілю в соцмережах. Хочемо ми цього чи ні, але по суті соціальна сторінка – автопортрет власника, який містить в собі набагато більше інформації, ніж здається звичайному користувачеві!

Отже, в чому полягає робота профайлера по дослідженню профілю в соцмережі:

1. Аналіз анкетних даних профілю соцмережі і біографії, інтересів, хобі, цитат, родичів, сім'ї та інше. Вивчення патернів заповнення особистої інформації профілю; акценти, на які необхідно перш за все звертати увагу.

2. Аналіз лінгвістики профілю: текстове профілювання аккаунта: про що говорять конкретні слова і структура побудови фраз в соцмережі? Принципи та деталі оцінки тексту аккаунта соцмережі.

---

3. Оцінка лайків: кому, коли, скільки, від кого, на які пости? Про що говорять поставлені і отримані лайки. Лайки і актуальні інтереси користувача. Оцінка та тегування лайків по найбільш поширеним психотипологіям.

4. Дослідження фото: які, скільки, де, з ким і т.ін.; тегування фото-контенту і психотипології.

5. Аналіз груп і цікавих сторінок: які, скільки, про що і яка активність в них; тегування груп.

6. Аналіз постів: скільки, які, про що. Скільки лайків, від кого? Тегування власних постів: приклади і покази.

7. Дослідження репостів: скільки, які, про що. Скільки лайків, від кого? Принципи оцінки репоста і їх відмінність від постів та лайків. Тегування репостів і їх оцінка.

8. Аналіз аудіо та музики: стилі і їх послідовність; листи та списки музики; музика і характер. Доведені кореляції між playlistом і особистісними якостями.

9. Вивчення відео-контенту: чим оцінка відео-контенту відрізняється від всього іншого? Сценарії і сюжети в відео-контентів. Тегування та основні відео-сценарії. Аналіз відео аккаунта соцмереж, висновки на основі цього.

10. Вивчення друзів: хто, скільки, які? Залайкання друзів і ігнорування; основні соціальні зв'язки аккаунта; контакти з друзями і пошук найбільш авторитетних соціальних зв'язків аккаунта соцмережі; приклади і покази.

11. Вивчається повнота і конгруентність контенту профілю. Про що це говорить: що робити, якщо профіль не заповнений, або заповнений не повністю; принципи оцінки неповного профілю; тестування прогалін заповнення профілю та їх аналіз.

---

12. Аналіз соціальних взаємозв'язків: визначення лідерів думок і акцентів уваги в соцмережі; визначення моделі, максимально схожої на досліджуваний профіль соцмережі, на кого орієнтується той чи інший аккаунт?

13. Соцмережі і наукова психодіагностика: наявні дослідження на цю тему. Доказові дослідження про кореляції між профілями соцмережі і виразністю тих чи інших особистісних якостей: статті, список літератури та посилання.

14. Що може насправді розповісти бізнес-профіль про свого господаря? Аналіз особистого і бізнес-профілю соцмереж.

15. Дослідження соцмережі і психопатології в профілі: темна тріада, фобії, агресія, депресія, шизофренія в соціальних мережах: кореляції між паттернами ведення соцмережі і психопатологією (статті, приклади, покази).

16. Вивчення відмінності ФБ, ВК, Інстаграми, Однокласників та інших менш популярних соцмереж. Принципи аналізу різних соцмереж і необхідні акценти для кожної: на що перш за все треба звертати увагу, а що є шумом?

Вражає чи не так? Виходячи з вищезначеного можемо констатувати, що психологічні знання доповнюються, оновлюються, набувають нових сенсів. Професія психолог залишається актуальною та затребуваною. Перспективою роботи в даному напрямку є розробка рекомендацій та поінформованість населення з усіма ризиками роботи в соціальних мережах.

Література

1. Экман П. Психология лжи. СПб., 4 изд. 2012. 304 с.
2. Филатов А. Профайлинг. Как разбираться в людях, 2017. Режим доступа: http://www.litres.ru/pages/biblio_book/
3. Щекин Г. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению: учеб.- метод. пособие. – К. МАУП, 2007. 616 с.